

Fővárosi Ítéltábla a ... Ügyvédi Iroda által képviselt ... felperesnek Dr. ... jogtanácsos által képviselt alperes neve alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. március 26. napján meghozott 9.G.40.865/2011/118. számú ítélete ellen az alperes részéről 120. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán indult, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2013. december 11. napján kelt Pfv.III.21.561/2013/6. számú végzésével megismételni rendelt másodfokú eljárásban meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét, valamint a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.304/2013/4. számú részítéletével - az 1994-1999. között meg nem térült felperesi ráfordítások megtérítése iránti kereseti kérelemnek helyt adó - hatályon kívül helyezett rendelkezését nem érinti, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 6.900.000 (Hatmillió-kilencszázezer) forint másodfokú- és felülvizsgálati perköltséget, továbbá az államnak külön felhívásra 2.375.000 (Kétmillió-háromszázhetvenötezer) forint jogorvoslati illetéket.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2004. március 31-én előterjesztett, utóbb módosított keresetében az alperest kártérítés címén 891.476.200 forint és járulékai megfizetésére kérte kötelezni a Ptk. 300. § (1) bekezdésére, 320. § (1) bekezdésére, 379. §-ára, 389. §-ára, 395. §-ára, 339. §-ára, illetve 6. §-ára alapítva; a követelt összegből 748.452.400 forint megfizetésére az alperessel 1994. március 9-én megkötött együttműködési megállapodás és az annak alapján létrejött kutatás-fejlesztési, vállalkozási és szállítási szerződésekből eredően a vagyonában 1999. november 29-ig bekövetkezett értékcsökkenés megtérítéseként, míg 143.023.800 forint

megfizetésére az 1999. november 23-át követő időszakban elmaradt vagyoni előnyként tartott igényt. A kereseti előadás szerint az 1994. március 9-i együttműködési megállapodás megkötését követően felperes erőforrásait az alperes által bejelentett, illetve folyamatosan kilátásba helyezett haditechnikai kutatás-fejlesztési, gyártási és gyártásfejlesztési feladatokra koncentrált a ..., ..., ... program keretében. A ... és az ... programhoz kapcsolódó fejlesztési szerződések teljesítése megtörtént, a ... program kutatás-fejlesztési feladatait felperes 1996. év végéig 70 %-ban teljesítette. A korábban 2010-re prognosztizált, azonban soron kívül 1997-ben bekövetkezett ... csatlakozást követően az alperes leállította a ... és az ... rendszer keretében kifejlesztett műszerek, eszközök megrendelését, a megrendelések így messze elmaradtak a korábbi ígéretektől. A ... program leállításának tényleges oka és a ...-csatlakozás folytán bekövetkezett alperesi érdekmúlás volt, a szerződésszegésre hivatkozással 1998. június 22-én közölt alperesi elállás minden alapot nélkülöz. Az 1994. március 4-i megállapodásban foglaltak szerinti együttműködés meghiúsulásából eredő felperesi kárigény rendezése érdekében hosszas egyeztetések után megkötött 1999. november 23-i megállapodás 1., 2. és 4. pontjában foglaltakat alperes teljesítette, a 3. pontban vállalt kötelezettségének nem tett eleget, ugyanakkor folyamatosan azt közölte, hogy igényt tart felperes kapacitásaira. A megállapodás 3. pontjában foglaltak teljesítésének elmulasztása alapul szolgál arra, hogy felperes szerződésszegésből eredő kártérítési igényt érvényesítsen egyrészt az 1994. márciusi együttműködési megállapodással összefüggésben felmerült károk, másrészt az 1999. novemberi megállapodás megszegésével okozott károk megtérítése iránt. Alperes a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság 2007. szeptember 14. napján meghozott - a per főtárgya tekintetében a Fővárosi Ítéltábla 2008. február 27-én kelt SZTP.1/2007/4. számú ítéletével helybenhagyott - T.002/2004/50. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. A jogerős ítélet indokolása szerint a felperes sem az 1999. november 23-i megállapodás 3. pont teljesítésének késedelme, illetve jogos ok nélküli megtagadása, sem biztatási kár címén nem tarthat igényt kártérítésre, mert a 3. pont alapján alperest nem terhelte szolgáltatási kötelezettség a felperessel szemben.

A felperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a 2008. október 16-án meghozott T.Pfv.1/2008/8. számú közbenső ítéletével a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte és megállapította, hogy az alperes a felperessel szemben biztatási kár jogcímén helytállni tartozik a felperesnek az 1994. március 9. napján kötött együttműködési megállapodásból keletkező káraiért. Az összecszerűség tárgyalása érdekében a periratokat visszaküldte az elsőfokú bíróságnak. A közbenső ítélet indokolása szerint a felek 1994. március 9-én kötött együttműködési megállapodása olyan okból vált lehetetlenné, amelyért egyik fél sem felelős. Ezért a Ptk. 312. § (1) bekezdése alapján megszűnt a szerződés, és a feleknek a Ptk. 319. § (2) bekezdése szerint az addig teljesített szolgáltatásokkal el kellett számolni, ennek keretében a felperes által a megszűnés előtt nyújtott szolgáltatások szerződésszerű

pénzbeli ellenértékét az alperesnek meg kellett fizetni. Az alperes az elszámolásból származó tartozását elismerte, és a felperes elismert követelésének „kompenzációja” és a felperes által kezdeményezendő jogviták elkerülése érdekében írta alá az 1999. november 23-i megállapodást. E szerződéssel a felek noválták, új alapokra helyezték az előző szerződés megszűnésével kapcsolatos jogviszonyukat. Az 1994. március 9-i együttműködési megállapodásból eredő jogszerű igényéről a felperes lemondott annak fejében, hogy az alperes a felperes gazdasági profiljába tartozó megrendelése útján törekszik a felperes speciális hadi elektronikai kapacitása fenntartására, és ily módon a korábbi együttműködésből származó kárának kompenzálására. Ez csak kis részben valósult meg, az alperes jogellenes, felróható magatartása azonban nem nyert bizonyítást, ezért az alperes szerződésszegéséből eredő kárfelelőssége a Ptk. 318. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján nem állapítható meg. Ugyanakkor a Ptk. 6. §-ában foglalt feltételek fennállnak, mert az alperes szándékos magatartásával - a legalábbis szándéknyilatkozat tartalmú szerződés megkötésével - készítette a jóhiszemű felperest arra, hogy akár peres úton is érvényesíthető követeléséről lemondjon, amelyből eredően önhibáján kívül kár érte azáltal, hogy a lényegét tekintve az alperes tartozásának rendezését célzó 1999. november 23-i megállapodás a megkötését követő 5 évben nem töltötte be rendeltetését, így a már megszűnt (1994. március 9-i) együttműködési megállapodás alapján keletkezett felperesi követelések változatlanul rendezetlenek maradtak. A kártérítés összegének megítélése során lehet jelentőséget tulajdonítani - az alperes védekezésének megfelelően - annak a kérdésnek, hogy az alperes közreműködése folytán a felperes kára milyen részében térült meg, illetve annak a további tényezőnek, hogy a szerződéskötéssel a további közös együttműködést illetően vállalt kockázat milyen arányban terhelte az egyes szerződő feleket.

A közbenső ítéletet követő eljárásban a felperes az általa beszerzett könyvszakértői véleményben, továbbá az elsőfokú bíróság által kirendelt igazságügyi szakértők véleményeiben foglaltakra tekintettel többször módosított keresetében az alperest a Ptk. 6. §-a alapján biztatási kár címén 804.793.135 forint és járulékai, valamint a perköltség megfizetésére kérte kötelezni. A követelt összegből 319.631.089 forint és 1999. november 23-tól a kifizetésig járó késedelmi kamata megfizetésére az alperessel 1994. március 4-én megkötött együttműködési megállapodás keretében 1994 és 1999 között felmerült meg nem térült ráfordítások címén; 172.633.309 forint és ugyancsak 1999. november 23-tól járó késedelmi kamata megfizetésére az 1994. március 4-i együttműködési megállapodással összefüggésben 1996 és 1999 között elmaradt haszon címén; 120.591.900 forint és 2003. március 31-től a kifizetésig járó késedelmi kamata megfizetésére az 1999. november 23-i megállapodás 3. pontjában foglaltak késedelmes, illetve kismértékű teljesítése miatt az 1999 és 2004 közötti időszakban elmaradt haszon címén; 190.218.276 forint és 2000. április 17-től a kifizetésig járó késedelmi kamata megfizetésére a korábban az alperesnek leszállított haditechnikai eszközök és a hozzájuk kapcsolódó egyéb vagyonelemek, vagyoneértékű jogok 1999. november 23-i megállapodás 4. pontja alapján részére történt visszaadása következtében a vagyonában beállott értékcsökkenés címén tartott igényt. A késedelmi kamat mértékét a Ptk. 685. § c)

pontjára, 301. §-ára és 301/A. § (1) és (2) bekezdésére utalva a gazdálkodó szervezetekre irányadó mértékben jelölte meg.

A felperes álláspontja szerint a jogerős közbenső ítéletben foglaltakból következően az alperes kártérítési felelőssége az 1994. márciusi együttműködési megállapodás alapján keletkezett mindazon felperesi követelésekre kiterjed, amelyek az 1999. novemberi megállapodás szerinti kompenzáció elmaradása következtében rendezetlenül maradtak. Így a meg nem térült ráfordításai mellett alperes az 1994-1999. közötti időszakra kilátásba helyezett, azonban utóbb nem teljesített megrendelésekből eredő felperesi veszteség mint elmaradt haszon megfizetésére is köteles. Emellett az alperes felelőssége annak az elmaradt vagyoni előnynek a megfizetésére is kiterjed, amely abból származik, hogy a felperes speciális haditechnikai kapacitása fenntartása érdekében szükséges volumenű, a felperesi köztartozásokra fedezetet nyújtó adózás előtti eredmény realizálását biztosító alperesi megrendelések elmaradtak. Abból következően továbbá, hogy a közbenső ítélet értelmében az 1999. novemberi megállapodással a felek a korábbi együttműködésükből eredő kár kompenzálása céljából jogviszonyukat noválták, az alperes azt a vagyonsökkenést is köteles kártérítésként megfizetni, ami abból ered, hogy az 1999. novemberi megállapodás alapján az alperesnek visszaadott eszközök és kapcsolódó egyéb vagyonelemek tényleges vagyonértéke csak 1.000.001 forint.

Az 1994-1999. közötti időszakban a perbeli három projekttel összefüggésben felmerült, azonban meg nem térült ráfordítások vonatkozásában a felperes keresetét az általa beszerezett magánszakértői vélemény megállapításaira alapította. A perben kirendelt Igazságügyi Szakértők Első Magánintézete Kft. által előterjesztett könyvszakértői vélemény megállapításait is elfogadhatónak tartotta. Ugyanakkor vitatta a felmerült ráfordításai elszámolásánál a perben kirendelt szakértők által figyelembe vett időszakot és a költségmegosztás szakértői megállapítását kifogásoló felperesi észrevételek megalapozottságát.

Az 1996 és 1999 közötti időszakban elmaradt haszon összegére nézve felperes ugyancsak az általa csatolt magánszakértői véleményt tartotta elfogadhatónak, amely azt a vizsgált időszakra a felperes üzleti terveiben előirányzott üzemi eredményre vetítve az adóhatóságtól beszerzett adatok alapján 10 %-os haszonkulccsal határozta meg. E körben a felperes aaptalannak tartotta az üzleti terv adatainak alapul vételét és a haszonkulcs mértékét vitató alperesi kifogásokat. Az 1999. november 23-i megállapodás 3. pontjának kismértékű teljesítése miatt az 1999-2004. közötti időszakban elmaradt vagyoni előny összegét felperes ugyancsak a magánszakértői vélemény alapján határozta meg.

Az 1999. novemberi megállapodás 4. pontjának teljesítéséből eredő vagyonvesztés iránti igényét felperes a perben kirendelt igazságügyi műszaki szakértő szakvéleményére alapította.

A közbenső ítéletben foglaltakra tekintettel az alperes közreműködéséből eredő megtérülésként a felperes összesen 48.238.001 forintot tartott elszámolhatónak, amit követelése összegének meghatározásakor figyelembe vett. Az 1999. novemberi megállapodással vállalt kockázat felek közötti megosztása körében azt állította, a terhére csakis a megállapodás túlnyomó részt nem teljesülő 3. pontjában

foglaltak vonatkozásában állapítható meg kockázatvállalás, ez azonban elenyésző, tekintettel arra is, hogy a megállapodás megkötésekor kényszerhelyzetben volt.

Az alperes az ellenkérelmében vitatta, hogy felperes a módosított kereseti kérelem szerinti kártérítésre lenne jogosult. Véleménye szerint a közbenső ítélet alapján biztatási kár címén felperest az együttműködési megállapodás keretébe tartozóan 1994. március 4-től 1999. november 23-ig terjedő időszakban nyújtott, azonban ellentételezés nélkül maradt szolgáltatásainak az ellenértéke illeti meg, ezért alaptalan az 1994. márciusi megállapodással összefüggő elmaradt haszon megtérítésére irányuló kárigény. Ugyanezen okból az 1999. november 23-i megállapodás 3. és 4. pontjának teljesítésével összefüggésben előterjesztett felperesi követelés is megalapozatlan, mind a megrendelések elmaradásából eredő elmaradt haszon, mind az eszközátadásból eredő vagyonszőkenés tekintetében. Az elmaradt haszon számításának módszerét is vitatta. Továbbá állította, az 1999. novemberi megállapodás 4. pontja teljesítéseként megvalósult eszközátadás a felperesnél nem vagyonszőkenést, hanem vagyonnövekedést eredményezett, ezáltal felperes legalább az eszközátadással összefüggésben kiállított stornó számlában feltüntetett összeggel azonos vagyoni értékhez jutott. Ezt bizonyítja egyebek mellett a felperes 2000. április 26-i és 2002. június 12-i levelében foglaltak, valamint a 2001. február 12-én felvett emlékeztető. A visszaadott eszközök értékesítésének utólagos meghiúsulása nem értékelhető alperes terhére, kártérítési felelősségét nem alapozza meg. Az átadott eszközök forgalmi értékének megállapítása tárgyában készült igazságügyi műszaki szakértői véleményt az alperes nem fogadta el, e körben további bizonyítást indítványozott. A felperes ráfordításai maradéktalanul megtérültek, tekintettel az egyes szerződések alapján az alperes által kifizetett vállalkozói díjakra, az alperesi közbenjárásra elengedett KMÜFA támogatásokra, az együttműködés keretében természetben nyújtott alperesi szolgáltatásokra, valamint az 1999. novemberi kompenzációs megállapodás 4. pontja szerint a felperesnek átadott eszközök értékére. A közbenső ítéletben foglaltakra utalva továbbá alperes kifejtette, mind az 1994. márciusi együttműködési megállapodás, mind az 1999. novemberi kompenzációs megállapodás rögzítette az abban foglaltak teljesítésével kapcsolatos az alperes mint költségvetési szerv sajátosságaiából, illetve a nála működő döntési mechanizmusból eredő kockázatokat, ezért a rá háruló kockázat mértéke 0,01 %.

Az elsőfokú bíróság 2013. március 26-án meghozott 9.G.40.865/2011/118. számú ítéletével az alperest a felperes részére 508.000.000 forint és 1999. november 24-től 2004. december 31-ig az évi költségvetési törvényben írt mértékű, 2005. január 1-től a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat hét százalékkal növelt mértékű kamatának megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította; kötelezte továbbá az alperest a felperes részére 11.180.360 forint perköltség megfizetésére. Az ítélet indokolása szerint a perben korábban felülvizsgálati eljárásban született jogerős közbenső ítélet indokolásában foglaltakra is tekintettel a felperes kártérítésként az 1994. március 9-i megállapodás értelmében figyelembe vehető költségek, vagyonban bekövetkezett értékcsőkenés, valamint elmaradt vagyoni

előny megtérítésére tarthat igényt felperestől. A perben beszerzett igazságügyi könyvszakértői vélemények alapján aggálytalanul megállapítható volt, hogy az 1994. márciusi együttműködési megállapodás teljesítésével összefüggésben felmerült felperesi ráfordítások nem térültek meg maradéktalanul, továbbá, hogy az 1996-1999. közötti időszakban a felperesnél ténylegesen realizált árbevétel elmaradt az üzleti tervben 10 %-os haszonkulcs alkalmazásával tervezettől. Ily módon a károsodás bekövetkezte a bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegelésével, értékelésével kétséget kizáróan megállapítható, ugyanakkor a szükséges adatok hiányában a kárösszeg pontos meghatározása nem lehetséges. Az elsőfokú bíróság ezért a Ptk. 359. § (1) bekezdése alkalmazásával a felperes teljes anyagi kárpótlására alkalmas általános kártérítésként meg nem térült ráfordítás címén 175.263.000 forintot, míg elmaradt haszonként - 1999-ig - 143.128.000 forintot állapított meg. Az ítélet indokolása szerint továbbá a perben beszerzett igazságügyi műszaki szakértői vélemény alapján aggálytalanul megállapítható, hogy az 1999. november 23-i megállapodás 4. pontja teljesítéseként történt eszközátadással a felperes az általa kiállított stornó számlában rögzített 191.218.277 forinttal szemben csak 1.000.001 forint piaci értékű vagyont szerzett meg. A két érték közötti különbség 190.218.276 forint.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Hangsúlyozta, a jogerős közbenső ítélet alapján biztatási kár címén az 1994. márciusi együttműködési megállapodás alapján teljesített, de a felek közötti maradéktalan elszámolás hiányában ellentételezés nélkül maradt felperesi szolgáltatások ellenértékét tartozik megfizetni. Ebből következően a közbenső ítéletben megállapított jogcímen kártérítési felelőssége az 1994. márciusi együttműködési megállapodásból eredő esetleges elmaradt haszonért nem áll fenn, már csak azért sem, mert az együttműködés a közbenső ítéletben rögzítettek szerint is olyan okból vált lehetetlenné, amely egyik félnek sem volt felróható. A kifejtettekből következik továbbá, hogy az 1999. november 23-át követő időszakban az 1999. novemberi megállapodás teljesítésével, illetve a teljesítés részleges elmaradásával összefüggésben felmerülő károkra sem terjed ki a közbenső ítélet szerinti kártérítési felelőssége.

Az alperes véleménye szerint az általános kártérítés alkalmazásának feltételei sem állnak fenn, az elsőfokú bíróságnak a rendelkezésre álló szakértői vélemények alapján az egyes nevesített kárigényeket külön-külön kellett volna vizsgálnia és indokoltan elbírálnia. Az ezt követően az esetlegesen fennmaradt felperesi igényt ugyanakkor maradéktalanul kompenzálta az alperes által teljesített közbenső szolgáltatások értéke, illetve a felperesnek az 1999. novemberi megállapodás alapján átadott eszközök értéke, továbbá az eljárás során az alperes által hivatkozott egyéb megtérülések. Mindezekre tekintettel felperesnek nincs olyan meg nem térült kára, amelynek megfizetésére az alperes megalapozottan kötelezhető lenne. A felperes javára megítélt perköltség összegét is eltúlzottnak tartotta a részleges pernyertességre tekintettel.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte, lényegében helyes indokaira tekintettel. Mindenekelőtt hangsúlyozta, a követelés jogalapjának fennállta körében született jogerős ítélet anyagi jogereje kizárja, hogy a jelen perben a felperesi kártérítési keresetet elutasító ítélet meghozatalára kerülhessen sor, megalapozatlan ezért a kereset elutasítására irányuló fellebbezési kérelem. A felperes véleménye szerint az elsőfokú bíróság helytállóan, a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően alkalmazta az általános kártérítés szabályait, az alperes fellebbezésében előadottak a közbenső ítélet téves értelmezésén alapulnak. Megalapozatlanul hiányolja alperes az első fokú ítélet indokolásából a káridőszak pontos meghatározását, tekintettel arra, hogy az a közbenső ítéletben már meghatározásra került.

A Fővárosi Ítéltábla 2013. szeptember 3-án meghozott 10.Gf.40.304/2013/4. számú részítéletével az első fokú ítéletet részben megváltoztatta, az elmaradt vagyoni előny megfizetése iránt 293.225.209 forint összegben előterjesztett kereseti kérelmet, valamint az eszközök, vagyoni értékű jogok 1999. november 23-i megállapodás 4. pontja szerinti visszaadása miatti 190.218.276 forint vagyonszőkenés megfizetésére irányuló kereseti kérelmet elutasította, ezt meghaladóan az ítéletet a perköltségre is kiterjedően hatályon kívül helyezte és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította; a részítélettel elbírált kereseti kérelmek tekintetében felperest az alperes részére 1.900.000 forint + áfa másodfokú perköltség, az államnak külön felhívásra 2.375.000 forint jogorvoslati részilleték megfizetésére kötelezte. A részítélet indokolása szerint az alapeljárásban született jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését követően folytatott eljárás kereteit a Legfelsőbb Bíróság közbenső ítélete határozta meg. A közbenső ítélet a felperes azon követeléseiről állapította meg biztatási kár címén az alperes helytállási kötelezettségét, amely követelések az 1994. márciusi együttműködési megállapodás alapján, e megállapodás egyik félnek sem felróható lehetetlenülése következtében a Ptk. 319. § (2) bekezdése szerint az addig teljesített szolgáltatásokkal kapcsolatos elszámolási kötelezettségből fakadóan 1994. március 9. és 1999. november 23. között keletkeztek, azonban a „kompenzációs” megállapodásban foglaltak maradéktalan teljesülése hiányában rendezetlenül maradtak, és az alperes közreműködése folytán utóbb sem térültek meg, azzal a további megszorítással, hogy a kártérítés mértékének meghatározásakor a további közös együttműködést illetően az 1999. novemberi megállapodásban vállalt kockázat felek közötti megosztási arányát is értékelni kell. Ebből következően a közbenső ítélet alapján a felperest biztatási kár címén megillető követelésként sem elmaradt vagyoni előny, sem az 1999. novemberi megállapodáson alapuló egyéb igények érvényesítésére nincs lehetőség. A felperes elmaradt haszon megfizetésére irányuló követelése nyilvánvalóan kívül esik a Ptk. 319. § (2) bekezdése szerinti elszámolás körén. Az 1999. novemberi megállapodásra alapítva az 1999. november 23-át követő időszakot érintő bármilyen további követelésért pedig biztatási kár címén az alperes helytállási kötelezettsége azért sem áll, állhat fenn, mert a közbenső ítélet mellett, hogy az 1994. márciusi együttműködési megállapodásból keletkezett felperesi károsodás vonatkozásában állapította meg biztatási kár címén az alperes helytállási

kötelezettségét, azt is rögzítette, hogy a felek 1999. novemberi együttműködési megállapodással célzott szándéka kismértékű megvalósulása az alperes jogellenes, felróható magatartása hiányában nem alapozza meg az alperes kárfelelősségét. Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a felperes összesen 293.225.209 forint elmaradt vagyoni előny, valamint az 1999. november 23-i megállapodás 4. pontja szerinti eszközátadáshoz kapcsolódóan 190.218.276 forint vagyonsökkenés megfizetésére irányuló kereseti kérelmeit megalapozatlannak találta, és e kereseti kérelmek tekintetében az első fokú ítélet keresetnek helyt adó rendelkezését a Pp. 213. § (2) bekezdése alkalmazásával részítélettel a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és ezeket a kereseti kérelmeket elutasította. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint ezt meghaladóan az 1994. márciusi együttműködési megállapodás keretében 1994. és 1999 között felmerült meg nem térült felperesi ráfordítások megtérítése iránti kereseti kérelemnek helyt adó részében az elsőfokú bíróság tévesen alkalmazta az általános kártérítés szabályait, ítélete nem felel meg a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltaknak, érdemi felülbírálatra alkalmatlan, ezért ebben a körben az első fokú eljárás megismétlése szükséges.

A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria 2013. december 11-én meghozott Pfv.III.21.561/2013/6. számú végzésével a jogerős részítélet felülvizsgálattal támadott - kereseti kérelmet elutasító - rendelkezését a másodfokú perköltségre és a jogorvoslati részilletékre is kiterjedően hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot ebben a keretben új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, a felek felülvizsgálati eljárási költségét külön-külön 5.000.000 forintban állapította meg.

A határozat indokolása szerint a felperes összesen 804.793.135 forint és járulékai megfizetésére irányuló keresete több, különböző időtartamra vonatkozó, illetőleg eltérő alapú és mértékű kártételből tevődött össze. Az első fokú ítélet indokolásából az állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság az 1994 és 1999 között felmerült és meg nem térült 319.631.089 forint ráfordítás iránti keresetet 175.000.000 forint összegben, az 1996 és 1999 közötti időre igényelt 172.633.309 forint iránti keresetet 143.128.000 forint összegben részben, míg a haditechnikai eszközök és vagyoni jogok visszaadása kapcsán beállott 190.218.276 forint értékcsökkenés iránti keresetet teljes mértékben megítélte, ezt meghaladóan pedig a keresetet elutasította. Ebből következően megállapítható - bár erre az elsőfokú ítélet indokolása külön nem tért ki - hogy az 1999 és 2004 közötti időre járó elmaradt haszonként igényelt 120.591.900 forint megfizetése iránti keresetet az első fokú bíróság teljes egészében elutasította, és ennek megfelelően kötelezte az alperest összesen 508.000.000 forint és járulékai megfizetésére. Felperesi fellebbezés hiányában az első fokú ítélet keresetet elutasító rendelkezései első fokon jogerőre emelkedtek. A másodfokú bíróság ezért jogszabálysértően, a fellebbezés Pp. 253. § (3) bekezdése szerinti korlátain túlterjeszkedve utasította el a keresetet az elsőfokú bíróság által teljes egészében elutasított 120.591.900 forint összegű (az 1999 és 2004 közötti időre járó elmaradt haszon megfizetésére irányuló) kereseti kérelem tekintetében, valamint az elsőfokú bíróság által 143.128.000 forintot meghaladóan ugyancsak elutasított, az 1996 és 1999 közötti elmaradt haszon megfizetésére irányuló kereseti kérelem vonatkozásában. A jogerős részítélet alapján a nem

fellebbezett első fokú ítéleti rendelkezés elbírálására is tekintettel nem volt egyértelműen megállapítható, hogy a hatályon kívül helyezés milyen mértékű keresetre vonatkozott. A megítélt 508.000.000 forintból ugyanis 483.443.485 forint volt az elutasítás, amely két összeg 24.556.515 forint különbözete nem áll összhangban azzal, hogy a részítélet indokolása szerint a hatályon kívül helyezés az 1994 és 1999 között meg nem térült ráfordítások iránti kereseti kérelemből az elsőfokú bíróság által megítélt összegre (175.263.000 forint) vonatkozott. A másodfokú bíróság a közbenső ítélet téves értelmezésére alapítva jelölte meg, hogy milyen kereseti kérelmeket utasított el. Számszaki hiba miatt nem különíthetők el az elutasított és a hatályon kívül helyezett részek, ennek hiányában pedig a felülvizsgálat keretei nem határozhatók meg, hiszen a felülvizsgálatnak csak az lehet tárgya, amire vonatkozóan kétfokú döntés van. További eljárási szabálysértés az indokolási kötelezettség megsértése, a haditechnikai eszközök és vagyoni értékű jogok visszaadásával kapcsolatos kereset elutasítása tekintetében, mert e körben az elsőfokú bíróság részletesen megindokolta a keresetnek helyt adó döntését, a másodfokú bíróság azonban nem adta indokát annak, hogy az elsőfokú bíróság döntését miért nem fogadja el, illetőleg a kereset e tekintetben milyen okok miatt alaptalan. A felülvizsgálati határozat rögzíti azt is, nem mondható ki általános jelleggel az, hogy biztatási kárként elmaradt vagyoni előny nem érvényesíthető, továbbá utalt arra is, az általános kártérítés Ptk. 359. §-ának (1) bekezdésében írt feltételei fennállását az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, a bizonyítékok Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegelésével a kár mértéke kiszámítható.

A megismételt másodfokú eljárásban az alperes fellebbezését az írásbelivel egyező tartalommal akként tartotta fenn, hogy az 1996-1999. közötti időszakra elmaradt haszon címén igényelt kártérítés, valamint a leszállított haditechnikai eszközök, vagyoni értékű jogok visszaadásával járó értékcsökkenés címén előterjesztett felperesi igény elutasítását kérte, hangsúlyozva, a Kúria felülvizsgálati határozatában foglaltakra tekintettel a másodfokú bíróságnak a megismételt eljárásban e két tétel vonatkozásában kell döntést hoznia.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében előadottakat fenntartva továbbra is az első fokú ítélet helybenhagyását kérte, változatlanul hangsúlyozva, a követelés jogalapjának fennállta körében született jogerős közbenső ítélet anyagi jogereje a Pp. 229. § (2) bekezdésére és a Pk. 195. számú állásfoglalásra is tekintettel kizárja az alperesi fellebbezés szerinti keresetet elutasító ítélet meghozatalát. A Kúria felülvizsgálati határozatában foglaltakra utalva továbbá a felperes állította, biztatási kárként elmaradt vagyoni előny érvényesítése nem kizárt, arra figyelemmel pedig, hogy a perben lefolytatott széles körű bizonyítás eredményeképp rendelkezésre álló bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegelésével a kár mértéke kiszámítható, a másodfokú eljárásban orvosolható az első fokú ítélet azon hiányossága, hogy a Ptk. 359. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek hiányában került sor az alperes marasztalására általános kártérítés címén. Felperes véleménye szerint a Kúria végzését úgy kell értelmezni, hogy a jelen másodfokú eljárás tárgya a 483 millió forintos követelés, amelyre a hatályon kívül helyezett részítélet vonatkozik, figyelemmel arra, hogy a megelőző másodfokú eljárásban az

ítélőtábla nyilvánvalóan a fellebbezési kérelem korlátai között hozhatta meg döntését, amely ezen összeg vonatkozásában utasította el a keresetet.

A Fővárosi Ítélőtábla a felperes megismételt másodfokú eljárásban tett nyilatkozataira tekintettel mindenekelőtt szükségesnek tartja azt rögzíteni, hogy a több tételből álló felperesi biztatási kárigényből a jelen megismételt másodfokú eljárásnak mely tételek képezik a tárgyát.

Az elsőfokú bíróság a felperes módosított 804.793.135 forint és járulékai megfizetésére irányuló keresetének részben helyt adva az alperest 508.000.000 forint és járulékai megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Az első fokú ítélet keresetet elutasító rendelkezése felperesi fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett. Ily módon tehát első fokon jogerősen teljes egészében elutasításra került az 1999 és 2004 közötti időszakra járó elmaradt haszon jogcímén előterjesztett - 120.591.900 forint összegű - kárigény, továbbá a 175.263.000 forintot meghaladó részében az 1994 és 1999 között felmerült, azonban meg nem térült ráfordítások iránti kereseti kérelem, valamint a 143.128.000 forintot meghaladóan az 1996 és 1999 között elmaradt haszon megfizetésére irányuló kereseti kérelem is.

A Fővárosi Ítélőtábla a 10.Gf.40.304/2013/4. számú részítéletében részben a keresetet elutasító érdemi döntést hozott, részben pedig hatályon kívül helyezte az első fokú ítéletet és az elsőfokú bíróságot az 1994. márciusi együttműködési megállapodás keretében 1994 és 1999 között felmerült, meg nem térült ráfordítások megtérítése iránti kereset újbóli elbírálására utasította. A Kúria Pfv.III.21.561/2013/6. számú végzése a Fővárosi Ítélőtábla részítéletének az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyező rendelkezését nem érintette, a részítélet hatályon kívül helyezésére, a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására kizárólag a részítélet keresetet elutasító érdemi döntése vonatkozásában került sor. A Kúria felülvizsgálati határozatából megállapíthatóan a részítélet keresetet elutasító rendelkezésének hatályon kívül helyezésére részben azért került sor, mert a Fővárosi Ítélőtábla az alperesi fellebbezés korlátain túlterjeszkedett, amikor a keresetet az eszközök és vagyoni értékű jogok 1999. novemberi megállapodás 4. pontja alapján történt visszaadásából eredő 190.218.276 forint vagyoncsökkenés megfizetésére irányuló kereseti kérelem mellett az elsőfokú bíróság által teljes egészében elutasított, az 1999 és 2004 közötti időszakban elmaradt haszon megfizetése iránt előterjesztett kereseti kérelem, valamint az 1996 és 1999 közötti 172.633.309 forint elmaradt haszon megfizetésére irányuló kereseti kérelem vonatkozásában az elsőfokú bíróság által elutasított 29.505.309 forint tekintetében is elutasította. Amennyiben a megismételt másodfokú eljárásban a Fővárosi Ítélőtábla a felperes által előadottaknak megfelelően ismételten a részítélettel elutasított, a Kúria határozata szerint 483.443.485 forint összegű igény tekintetében döntene, úgy ismételten túlterjeszkedne a fellebbezés Pp. 253. § (3) bekezdése szerinti korlátain. Mindezekből következően a Pp. 253. § (3) bekezdésében, valamint 275. § (5) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel a jelen másodfokú eljárás tárgyát az 1996 és 1999 közötti időre elmaradt haszon címén érvényesített kártérítési igénynek 143.128.000 forint és járulékai erejéig részben, valamint az 1999. novemberi

kompenzációs megállapodás 4. pontja alapján a felperesnek átadott haditechnikai eszközökben és vagyoni értékű jogokban bekövetkezett értékcsökkenésből eredő 190.218.276 forint összegű vagyонvesztés megtérítése iránti követelésnek teljes egészében helyt adó első fokú ítéleti rendelkezések felülvizsgálata képezi.

A Fővárosi Ítéltábla a megismételt másodfokú eljárásban az elsőfokú bíróság ítéletét a kifejtettek szerinti korlátok között bírálta felül és az alperes fellebbezését az alábbiak szerint megalapozottnak találta.

A felperes keresetének jogalapját a Legfelsőbb Bíróság T.Pfv.1/2008/8. számú közbelső ítéletében akként állapította meg, hogy az alperes a felperessel szemben biztatási kár jogcímén helytállni tartozik a felperesnek az 1994. március 9. napján kötött együttműködési megállapodásból keletkező káraiért.

A bírósági határozatok rendelkező része és indokolása egységes egészet képez, az indokolás nem állhat ellentmondásban a rendelkező résszel, ebből következően a közbelső ítélet rendelkező része az indokolásában foglaltakkal együttesen értelmezendő. A közbelső ítélet indokolása szerint felperes a Ptk. 6. §-a alapján azért tarthat igényt az alperessel szemben kára megtérítésére, mert az 1994. márciusi együttműködési megállapodás olyan okból szűnt meg, amely egyik félnek sem felróható (... csatlakozás), és az ezen szerződés megszűnéséből eredő, a Ptk. 319. § (2) bekezdése szerinti jogszerű igényéről a felperes az 1999. novemberi megállapodás maradéktalan teljesülésében bízva mondott le, ugyanakkor e megállapodás nem töltötte be rendeltetését, így az 1994. márciusi együttműködési megállapodás alapján keletkezett felperesi követelések változatlanul rendezetlenek maradtak.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a közbelső ítéletben foglaltakból az következik, hogy a perbeli esetben az alperes biztatási kár címén a Ptk. 6. §-a szerint fennálló kártérítési felelőssége arra terjed ki, hogy a felperest olyan helyzetbe hozza, mintha az 1999. novemberi megállapodás teljesülésében bízva nem mondott volna le az 1994. márciusi együttműködési megállapodással kapcsolatos, a Ptk. 319. § (2) bekezdése szerinti elszámolásból eredő jogszerű igénye érvényesítéséről. Ezt támasztja alá, hogy a közbelső ítélet indokolása szerint a feleknek az 1994. márciusi megállapodás megszűnéséből eredő helyzet rendezése során a Ptk. 312. § (1) bekezdésében és 319. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel a már teljesített szolgáltatásokkal kell elszámolniuk, felperes az együttműködési megállapodás megszűnése előtt nyújtott szolgáltatásai szerződésszerű pénzübeli ellenértékére tarthat igényt. Erre tekintettel az 1994. márciusi együttműködési megállapodás megszűnésével kapcsolatos, a Ptk. 319. § (2) bekezdése szerinti elszámolás körébe a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az elmaradt vagyoni előny annak ellenére nem tartozik bele, hogy általánosságban nem zárható ki annak a lehetősége, hogy a jogosult biztatási kárként a Ptk. 355. § (4) bekezdése szerinti teljes, illetve részleges reparációra tartson igényt, aminek értelemszerűen az elmaradt vagyoni előny is részét képezheti.

Egyebekben a perbeli esetben maga a felperes sem állította, nem is bizonyította azt, hogy az 1994. márciusi együttműködési megállapodás alapján az alperessel szemben fennálló kapacitás fenntartási kötelezettségéből eredően ne tudott volna

eleget tenni harmadik személyek megrendelésének, és ezzel okozati összefüggésben haszontól esett volna el. A perben rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan a felperes üzleti terveiből levezetett, közgazdasági módszerrel meghatározott 10 %-os „elmaradt haszon” az 1994. márciusi együttműködési megállapodás alapján a felperes által tervezett alperesi megrendelések teljesítése esetén realizálódhatott volna. A Legfelsőbb Bíróság közbenső ítéletében foglaltak szerint ugyanakkor az 1994. márciusi együttműködési megállapodás olyan okból vált lehetetlenné, amelyért egyik fél sem felelős, ami kizárta azt, hogy alperest a megrendelések elmaradásáért kártérítési felelősség terhelje, az csak a Ptk. 312. § (2) bekezdését megvalósító tényállás esetén állna fenn. Az sem kétséges továbbá, hogy a felperesnek az 1994. márciusi együttműködési megállapodás teljesülésének megghiúsulásából eredő esetleges elmaradt haszna nem azzal áll okozati összefüggésben, hogy az 1999. novemberi megállapodás nem töltötte be az alperes felperessel szemben fennálló tartozása rendezésére irányuló rendeltetését.

Mindezekből a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az következik, hogy az 1994. márciusi együttműködési megállapodás alapján a felperes által tervezett alperesi megrendelések elmaradásából eredő haszon kiesés megtérítésére a perbeli esetben biztatási kár címén a felperes abban az esetben sem tarthatna igényt, ha a felek között nem kerül sor az 1999. novemberi megállapodás megkötésére. E megállapodás létrejötte pedig a felperest nem hozhatja kedvezőbb helyzetbe annál, mint amilyen helyzetben akkor lett volna, ha a felek nem kötik meg a kompenzációs megállapodást. Ezért tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az 1996 és 1999 közötti időszakban elmaradt haszon megfizetésére irányuló kereseti kérelmet 143.128.000 forint összegben megalapozottnak találta.

Az eszközök, vagyoni értékű jogok 1999. november 23-i megállapodás 4. pontjában foglaltak szerinti visszaadásából eredő 190.218.276 forint összegű kártérítési igénnyel összefüggésben a Fővárosi Ítéltábla álláspontja a következő.

A Legfelsőbb Bíróság közbenső ítéletében foglaltak szerint az alperes biztatási kár jogcímén az 1994. márciusi együttműködési megállapodásból eredő felperesi károkért tartozik helytállni. Felperes a 190.218.276 forint megfizetésére irányuló kárigényét nem az 1994. márciusi együttműködési megállapodásra, hanem a felek 1999. novemberi megállapodása 4. pontjában foglaltak teljesítésére alapítja, e kereseti kérelem a közbenső ítélet szerinti jogalapon önmagában ezért nem lehet megalapozott.

Érdemben vizsgálva az eszközök, vagyoni értékű jogok visszaadásából eredő felperesi kártérítési igényt, a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint nem hagyhatók figyelmen kívül a következők. A perben rendelkezésre álló igazságügyi szakértői vélemények az 1994 és 1999 közötti időszakban bekövetkezett tényleges felperesi károsodás meghatározásakor egyfelől számoltak a perbeli 3 projekttel kapcsolatos összes felperesi nettó árbevétellel mint tényleges megtérüléssel, ennek keretében az 1999. novemberi megállapodás 4. pontja alapján a felperesnek visszaadott vagyonelemekkel összefüggésben stornírozott, azonban az alperes által korábban ténylegesen kifizetett összegeket is elszámolva, másfelől pedig az így megállapított nettó árbevételből levonásba helyezték az 1994. márciusi megállapodás szerinti

együttműködéshez hozzárendelhető költségeket és kiadásokat, és e kettő negatív különbözeteként határozták meg a felperesi tevékenység „veszteségét”.

A perben rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan - a felperes által sem vitatottan - az eszközök visszaadásával összefüggésben a felperes által kiállított stornó számlákkal összefüggésben pénzmozgás a felek között nem volt, vagyis a felperes úgy „kapta vissza” az együttműködési megállapodás alapján az alperesnek teljesített szolgáltatását, hogy annak ellenértékeként az alperes által korábban kifizetett összeget nem fizette vissza, azt továbbra is megtartotta. Az 1999.

novemberi megállapodás 4. pontjának teljesítésével összefüggésben felperest abban az esetben érhetne volna kár (vagyoncsökkenés), ha a részére visszaadott eszközök és szolgáltatások ellenértéke az alperesnek ténylegesen visszafizetésre került volna, ugyanakkor a visszakapott eszközök, vagyoni értékű jogok időközbeni elértéktelenedése folytán az alperesnek visszafizetett összeg az eszközökben ténylegesen ellentételezés nélkül maradt volna. A perbeli esetben nem ez történt. A felperes úgy kapta vissza az általa szolgáltatott eszközöket, vagyoni értékű jogokat, hogy az alperes által korábban kifizetett ellenértéküket is megtarthatta. Ily módon az 1999. novemberi megállapodás 4. pontjának teljesítésével összefüggésben a felperes vagyonában nem következett be csökkenés, az ezen a jogcímen előterjesztett kereseti kérelem ezért is megalapozatlan.

A perben korábban meghozott részítélet felülvizsgálattal nem érintett, az első fokú ítéletet részben hatályon kívül helyező rendelkezése alapján megismételt első fokú eljárásban a felperesnél bekövetkezett tényleges kár vizsgálata körében kerülhet értékelésre az, hogy az 1999. novemberi megállapodás 4. pontja szerinti eszköz visszaadással a felperes ténylegesen mekkora kompenzációhoz jutott.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az 1994. márciusi együttműködési megállapodással összefüggésben az 1996 és 1999 közötti időszakban elmaradt haszon és járulécai megfizetésére irányuló kereseti kérelemnek részben, valamint az eszközök, vagyoni értékű jogok 1999. novemberi megállapodás 4. pontjában foglaltak szerinti visszaadásából eredő vagyoncsökkenés és járulécai megfizetése iránti kereseti kérelemnek teljes egészében helyt adó rendelkezések tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét megalapozatlannak találta, és az ítélet ezen rendelkezéseit a Pp. 213. § (2) bekezdése alkalmazásával részítélettel a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, a keresetet ebben a részében elutasította.

A részítélettel elbírált kereseti kérelmek vonatkozásában a Fővárosi Ítéltábla a pervesztes felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alkalmazásával az elvégzett jogi képviselői tevékenységre tekintettel mérsékelt összegben 1.900.000 forintban megállapított jogi képviselői munkadíjból álló másodfokú perköltsége, továbbá a Kúria felülvizsgálati határozatában megállapított felülvizsgálati perköltsége megfizetésére, míg az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt jogorvoslati illeték megfizetéséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2014. évi június hó 11.

Dr. Tibold Ágnes s.k.,
a tanács elnöke

Dr. Felker László s.k.,
s.k.,
előadó bíró

Levek Istvánné dr.
bíró